

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/493

Karar Sayısı : 2002/11

Karar Günü : 8.1.2002

R.G. Tarih-Sayı :12.04.2002-24724

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bigadiç Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinde yer alan kuralın "...Türk Ceza Kanununun303..." bölümünün, Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sanık hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun 303. maddesi gereğince cezalandırılması için açılan kamu davasında, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun" un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinde yer alan kuralın "...Türk Ceza Kanununun303....." bölümünü Anayasa'ya aykırı gören Mahkeme, iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A-İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun" un 1. maddesinin 5. bendinin itiraz konusu kuralı da içeren (a) alt bendi şöyledir:

"Ancak:

a) Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 157, 161, 162, 168, 171, 172, 188, 191, 192, 202, 205, 208, 209, 211 ilâ 214, 216 ilâ 219, 240, 243, 264, 298, 301 ilâ 303, 305 inci maddelerinde, 312 nci maddenin ikinci fıkrasında, 313 üncü maddesinde, 314 üncü maddenin birinci fıkrasında, 339 ilâ 349, 366, 367, 383, 394, 403 ilâ 408, 414 ilâ 418 ve 503 ilâ 506 ncı maddelerinde,

yer alan suçları işleyenler hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz başvurusunda dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

3- "MADDE 13.- Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmaları ile 8.1.2002 günü yapılan toplantıda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V-ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İtiraz Konusu Kuralın Anlam ve Kapsamı

4616 sayılı Yasa'nın iptali istenilen kuralı da içeren 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinde, bu bentde belirtilen yasa maddelerinin uygulanacağı suçları işleyenlerin Yasa'nın 1. maddesinde öngörülen hükümlü ve tutukluların lehine olan düzenlemeden istifade edemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun "Adliye Aleyhinde Cürümler" başlıklı dördüncü babın "Tevkifhane ve Hapishaneden Firar ve Firara Vesat" isimli yedinci faslında yer alan 303. maddesi, hükümlü veya tutukluların kaçması eyleminin memurun kasta dayalı olmayan kayıtsızlık veya tedbirsizliğinden neşet etmesi halinde ilgili memur hakkında uygulanacak cezai yaptırımını düzenlemektedir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 303. madde dışında istisna tutulan maddelerin cürüm cinsinden suçlarla ilgili olduğunu, taksirle işlenen Türk Ceza Kanunu'nun 383., 455 ve 459. maddelerinde düzenlenen suçlar, 4616 sayılı Yasa kapsamına alındığı halde, taksirli nev'iden

olan ve 303. maddede yaptırıma bağlanan suçun istisna tutulduğunu, bunun ise Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde tanımı yapılan Hukuk Devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kuran ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasaya uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre, "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için sözkonusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulanmaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Yasakoyucunun, itiraz konusu kuralı, kamu yararı ve kamu güvenliğini gözeterek diğer suçlardan ayırık tutup 4616 sayılı Yasa kapsamı dışında bıraktığı anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu kural ile cezai yaptırıma bağlanan suç, kasta dayalı suçlar ile dikkatsizlik ve tedbirsizlikle yangına, ölüme, yaralamaya neden olma suçlarından farklı hukuksal durumu içermekte ve niteliği ile kamu güvenliği yönünden ayrıcalık göstermektedir. Belirtilen suçların eşitlik ilkesi yönünden karşılaştırılmasına olanak yoktur.

Kaldiki yasakoyucu, kuşkusuz Anayasa'nın ve Ceza Hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla düzenleme yapabilir.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk Devleti ve 10. maddesindeki eşitlik ilkelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Konunun Anayasa'nın 13. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinin, Türk Ceza Kanunu'nun 303. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 8.1.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Mustafa BUMİN

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Yalçın ACARGÜN

Esas Sayısı : 2001/493
Karar Sayısı : 2002/11

Üye

Sacit ADALI

Üye

Ali HÜNER

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Rüşti SÖNMEZ

Üye

Ertuğrul ERSOY

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Enis TUNGA